„ROBOTCHYJ NAROD“
(THE WORKING PEOPLE).
The official organ of the Ukrainian Social Democratic Party, Affiliated with the S. D. Party of Canada.
THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
Published monthly by
THE EXECUTIVE COMMITTEE OF THE U.S. D. P. OF CANADA
Pritchard & McGregor Winnipeg, Man.
Subscription $1.00 a year.

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

„Робочий Народ“ одиноку соц. дем. часопись для цілої Америки; вона одна дає те знане, яке повинна мати кожда працююча, клясово-сьвідома людина. Хочеш знати, як здобути красший лад на сьвіті, то читай все „Робочий Народ“.

„Робочий Народ“ коштує на рік лиш один доляр, а адреса до чого є:

"ROBOTCHYJ NAROD"
Box 3658 (St. B.) Winnipeg, Man.

Українці в Сполуч. Державах.

Кождого нашого товариша, що перебув кілька років у Канаді, переїхавши до Стейтів, дуже вражає тамошне житє Українців: їхні „союзи“, жадна участь в політичнім житю Америки, релігійна запофаність, москвофільство, а з другого боку шовінізм і т. д. Тому, що теперішне лихоліте вигнало з Канади до Стейтів тисячі наших товаришів, то ми в понившій статі хочемо дати для них поясненя на ті всі питаня, які їм треба розвязати, аби не блудити по землі Вашінґтона.

Українська еміґрація до Канади.

До Канади і Стейтів однаково еміґрували наші люде, але до Канади приїхала велика більшість членів радикальної партії, вони приїхали сюди настало, шукаючи захисту від переслідуваня шлягунів. Також до Канади наїхала велика скількість утікачів з австріяцьких реґіментів, утікачів перед рекрутчиною. Звичайно напхалось досить і темняків за „зарібками“, але в головній своїй кількости се прибув радикальний цьвіт Галичини і Буковини.

Люде вільних поглядів, чим сьвідчить хоч той факт, що поверх 15 років Українці в Канаді, а Бр. Колюмбія і до нині, жила без попівського проводу. Тай те, що тепер є, кілька тих попів, то ніщо перед 200.000 Канадийської України. Старокраєвий радикалізм найшов собі тут розвиток в політичнім устрою Канади. Канадийські закони що до права участи в політичнім житю сеї країни були досить ліберальні. В мійських чи муніципальних виборах міг мати право голосу навіть не горожанин, а горожанство роздавалось охочим політичними аґентам навіть по двох тижнях приїзду еміґранта до Канади (хоч право на папері вимагало 3 роки побуту в Канаді.)

Ся широка участь в політиці розвинула в Канадийських Українцях більше-менше політичну самостійність в поглядах, поступованю і т. д. Не маючи над собою духовних „няньок“ мусіли наші люде власними силами простеляти собі дорогу в житю. Се спричинило і зорґанізовало українську соціялдемократію в Канаді, се робить те, що канадийське українске робітництво і фармерство росте в сьвідомости усе враз з цілим народом.

Українська еміґрація до Стейтів.

Але не та доля спіткала Стейтську Україну.

До Стейт їхали не на стале житє, але на зарібки і їхало пересічно найтемнійше племено України: Лемки та угорські Українці. Вони перевезли до Пенсильвенії тьму своїх „допотопових“ сіл, спровадили попів, поскликували на свою голову цареславних батюшок, і їхне житє тяглось і тягнеть ся від роботи до церкви, з церкви до салюну і так без кінця: коняча праця, попівські брехні та затуманене алькоголем.

В той час, як в Канаді під впливом радикальної більшости, ішло критиковане вся і всего, в Стейтах овечо-попівська більшість лишилась при старих обичаях, і те демократичне та републиканське житє Нового Краю не робило майже ніякого впливу на інтеллектуальний розвиток наших стейтських краянів. Тай політичні права Стейтів відпихали наших еміґрантів від політичного житя Нового Краю, а враз з тим і через то стримувалась політична сьвідомість і цікавість до політики і просьвіти взагалі між нашими стейтськими краянами.

Церковні орґанізації.

Але якеб житє не було—воно є творче, і житє стейтських Українців вилялось у певні форми також.

Вічно маючи під боком чорних страхопудів, що тільки й знають крякати про погибель душі, наше темне робітництво і покльло усю свою снагу на врятоване своїх душ. Церква, брацтва, сестрицтва, череда попів, дяків та паламарів — от на що пішла творча снага їхня.

Завязки буржуазії. „Союзи“.

Усі памятають той крик, що сперед років розтинав ся, по Стейтах: „Свій до свого“. Хитріщі, заможніщі з наших людців стали закладати „штори“ по при улиці залюднені українським робітництвом — і став перший завязок української буржуазії в Стейтах. Звичайно шторники скліщились з попами. Відчулась потреба української часописи: шторникам щоб оголошувати свої бізнеси, попам, — щоб знати де є ще вівці без пастирів.

До ґазети треба було інтеліґенції. Появилась і ся кляса.

Величезна маса українського населеня в Стейтах то гірники в копальнях Пенсильванії та робітники в фабриках східних міст. Воджені по всіляких темрявах своїми „духовними отцями“ та „своїми салюнщиками“ — вони всеж як робітники не могли не звернути уваги на ту страшну смертність, яку приносять робітництву фабрика та копальня.

Та проводирями своїми вони мали вовків в овечих шкірах. Сі проводирі не показали нашим робітникам дорогу визволу в соціялізмі, але заклали їм „союз“.

Союз став „ковчом спасеня“ для американської України. Вчепились до „союза“ і забули за увесь сьвіт! Записаний до союза був спокійний: хороби та калїцтво так сяк забезпечені, а згине, то з парадою попи поховають. І от тоді, коли в Канаді українське робітництво пішло за червоним прапором житя до соціялізму — українське робітництво в Стейтах пленталось за фаною попів та бізнесменів, за фаною на котрій було вимальовано гріб та мертву голову — пленталась в могилу... Праця, попівські харамани, запиване в салюнах; а надія: рай за хмарами . . .

Попи, бізнесмени та голодрана інтеліґенція з старого краю побачили добре собі пасовище з того „Союза.“ Потім посварились зза робітничого маслаку і „союз“ розсипав ся на кілька союзів.

Критика союзів.

У минувшім числі „Р. Н.“ була зачіплена трохи справа „союзів“. То викликало крик протесту на сторінках „Робітника“ писанини великовченого Бориска. Бориско собі уявив (певно боючись за свої $50, що він дістає в Р. Н. С.), що нам росходить ся знищити ті „союзи“, що вже поорґанізовані, Ми хочемо тільки довести, що „союзи“ стримали в Стейтах розвиток соціялізму між українським робітництвом і тому вони шкідливі, і тому треба якось так зарадити, щоб та шкідливість щезла, щоб наш стейтський український робітник першим своїм ідеалом зробив соціялізм, а не ставив справу запомоги поверх усего, як приміром Бориско, що за $50 місячної платні уже готовий відкласти соціялізм на тисячу років, а як би дістав $100, то сказав би, що того соціялізму ніколи не буде.

Нам пригадуєть ся, як пару років тому, ми соціялдемократи в Канаді обговорювали справу завязаня подібного союза під контролею У. С. Д. П., і тоді т. Прокіп Почтар гостро виступав проти того, вказуючи на Сполучені Держави, де власне через ті союзи нема соціялїстичного руху між нашими робітниками.

Звичайно тим робітникам, що вже повкладали свою крівавицю в Союзи, прикро чути сї слова. Вони боять ся за свої гроші.

Але наш соціялїстичний обовязок вказати робітництву ту колоду, яка його спинила в поступі до кращої річи як „союзова запомога“ а житє само покаже, як українські пролетарі в Стейтах відчеплять ся від того корча, за який зачепились.

І се „відчеплене“ вже почалось У. Р. П. О. („Гайдамаки“) і У. Ф. С. П. — се вже запевнене на близькі кращі дні.

Гуртки проводирів.

Ферлееви з редакційним персоналом „Українського Голосу“ віддавна снить ся зорґанізоване в Канаді з Українців націонал демократичну партію, як то є в старім краю. Та їхні заходи розбились об скелю нашої соціял-демократії, і „У. Г.“ животіє собі, не маючи жадного впливу на українське народне житє в Канаді.

Не то в Стейтах, — там націоналісти не мали від початту опозиції і їм вдалось зорґанізувати таку силу хоч як теперішній „Український Народний Союз“.

Попри „У. Н. С.“ є ще там запомогове товариство „Провидіне“ під кермою еписк. Ортинського, „Р. Н. С.“ під проводом Ардана і кілька меньших союзиків.

Але той помилив би ся, хтоб думав, що в тих орґанізаціях рядить ся по демократичному, — цілком противно! Кожду орґанізацію ведуть за воловід кілька одиниць, котрі собі тримають ся купи, а простій масі кажуть слухати і робити так, як там панам хочеть ся. З того демаґоґства виходить у тих проводирів страх перед сьвіжо прибуваючими до Стейтів українськими інтеліґентами.

Головачі союзів зараз старають ся їх обчернити і не допустити до свого корита, а особливо їм страшні такі люде, які, маючи в собі дух Прометея, не хочуть тримати ся з тими головачами, а бажають просьвітати ті маси робітництва, з якого ті рідні пявки жиють. Такому викляте і погибель! Приміром, так змісили з болотом і не допустили до праці т. М. Поповича.

Головачі з „Свободи“ та „У. Н. С.“ тримають ся тої політики, щоб кождого „небезпечного“ інтеліґента взяти собі до свого „кулка“ і таким чином не дати йому просьвічувати народ. Кажуть, що в „У. Н. С.“ приміром на одну посаду посаджено по пять урядників!

В „Провидіню“ рядять самі попи, а членами сама найтемнійша отара.

В „Р. Н. С.“ Ардан веде инакшу політику. Він не годен вже дістати собі в члени свого Союза католиків, тому звертає очі на поступовійше українське робітництво. Але се робітництво гуртуєть ся в „Гайдамаках“ та „У. Ф. С. П.“ Тут Ардан веде просто провокаторську політику. В бажаню знищити „Гайдамаки“, а власне У. Р. П. О. він почав набирати з Канади побанкротованих соціялістів, як Якимова, Стечишина, або таку птицю як Ревюк, а останніми часами узяв „соціялістичне“ калатало Бориска і каже їм впоювати в наших молоденьких соціялістів, що „Народна Воля“ і „Р. Н. С.“ врая з о. Орданом теж „соціялїстичні“. Також Ардан узяв з шапкою і черевиками „Робітника“, орґан У. Ф. С. П. а головно, Гундяка, котрому пообіцяна платня і „дзяб“ орґанізатора в „Р. Н. С.“

В меньших союзиках той самий систем „бандицтва“ як і у великих.

Українське ґазетярство в Стейтах.

Страшна духова убожість – усі ті українські часописі в Стейтах! Абсолютно нема чого в них читати! Не знати нащо приміром редактори „Свободи“ дістають по $150 місячної платні, а хиба за то, що передруковують телеґрами та новинки з старокраєвих часописий Але найубогшою є рахуюча себе соціялїстичний орґан „У. Ф. С. П.“ — „Робітник“, Її редактор такий убогий духом і знанем, що ліпить в ній все: і соціялїстичні передруки з „Нового Міра“ і націоналїстичну баранину Гундяка і оголошує мітінґи ворога „У. Ф. С. П.“ Ковтуна і неприналежних до жадної соціялїстичної партії величає „товаришами“, а Борискові виступи проти інтернаціоналу у него найкраща література.

З усіх стейтських укр. — ґазет тільки одні „Гайдамаки“ ще мож читати і котрі мають свій сталий напрямок.

Федерація Українців в Спол. Державах.

Український Сойм, що відбув ся недавно в Ню-Йорку, став початком зорґанізованя в Сполучених Державах української партії на подобину старокраєвих націонал-демократів. Др. Демидчук, Мир. Січинський та головачі з „У. Н. С.“ та „Р. Н. С.“ пруть з усіх сил завязати подібну партію, мечучи громами виклять, обливаючи помиями брехень та підступства усіх, що стоять в них на дорозі.

Та то нас мало обходить. Буржуазія є буржазією, і то її житевий інтерес ловити нарід в свої сіти. Але то нас дуже обходить, що в ті сіти піймались насамперед проводирі „У. Ф. С. П.“ і редакція „Робітника“... І як колись во времена они наші соціялісти в Галичині помогли зорґанізуватись націоналістам, а соціялдемократію звели на ніщо, так і тепер те саме повторяєть ся в Стейтах. Гундяк запобігає ласки в Ардана, Гладкий лиже обцаси Демидчукови, решта запалена шовінізном послїпла і не бачуть, що з того житя „на віру“ з „Свободою“ та „Нар. Волею“ — „Робітник“ перевертаєть ся до гори корінем, відділи Української Федерації Соціялїстичної Партії порозсипають ся, бо їхнє місце займуть орґанізації Федерації Українців в Злучених Державах.

Декотрим проводирам У. Ф. С. П. ц. к. морда націоналїста др а Демидчука миліща ніж брати соціялїсти з У. С.-Д. П. в Канаді.

В малосьвідомих членів сї матадори впоюють ненависть до Інтернаціоналу і пхають усю недавно зорґанізовану „У. Ф. С. П.“ в завчасну домовину.

Дух демаґоґства між проводирами „У. Ф. С. П.“

Одні з них як Гундяк або Гладкий пішли вже в зуби Ардана та Демидчука, але решта є затроєна тим самим духом, як би його назвати демаґоґства, війтованя чи що, що вони боять ся сьвіжих а особливо здібних соціялїстів, не розуміючи того, що український пролетаріят в Америці, як і в Канаді, потребує не двох-трох, а сотки вчених діяльних проводирів.

І от сї малодумаючі лихі пастирі творять злочин перед цілою Партією Америки, перед цілим інтернаціоналом! Вони нацьковують членів „У. Ф. С. П.“ на „У. С. Д. П.“! Найкращих, найщиріщих борців за соціялїзм як т. т. Пантелюка, Ткачука та Дмитришина обкидають болотом, за те, що вони свердо тримають ся принципів соціялїзму! Не соціялїстови Січинському, що приїхав перевернути конференцію У. Ф. С. П. в Клівеланд в інтересї австрияцького мілїтаризму — дають віру на слова, що він соціялїст, а старих борців за пролетаріят примушують винестись, як з якогось вертепу розбійників,

ARCHIVES OF ONTARIO
TORONTO